

Published and distributed under Permit (No. 739) authorized by the Act of October 6, 1917 on file at the Post Office of Boston, Massachusetts. By order of the President A. S. Burleson. POSTMASTER GENERAL. Tel. So. Boston 2408.

SANDARA

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS LAIKRAŠTIS

The Lithuanian Weekly "SANDARA" Published by the Lithuanian National League of America. K. J. PAULASKAS Sec'y and Business Mgr. YEARLY SUBSCRIPTION RATES: In the United States ..... \$2.50 To Foreign Countries ..... \$3.00 "SANDARA" 327 E Street, Boston 27, Mass. RAINA 5 CENTAL

No. 20

So. Boston, Mass., Gegužės (May) 18 d., 1922m.

Metai IX.

Kongresman'o Gallivano Kalba

Svarbi Lietuvai Valanda Artinasai Lietuvos Žinios

KONGRESMANO GALLIVANO KALBA.

Washington, D. C. Kongresmanas Gallivan gegužės 12 d. pasakė kalbą, labai prielankią Lietuvai, kurią čion paduodame vertime iš "Congressional Record":

"Lietuva, ant kurios laukia daug kruviniųjų Visasvietinės karės kovų įvyko, gavo mažą atydos iš svieto; jos kančios gavo mažą sąjauosmo, ir ji pati užsirašė savo žaizdas. Per dabartinę Lietuvos šalį, kadaisia didžiausią Europos Valstiją, besitęsiančią nuo Juodųjų iki Baltiko marių, Vokietijos ir Rusijos armijos skersavo ir perskersavo toje karėje. Vokiečiai tankiai užpludavo tą šalį kad užgrobtį galvijų, rusai gi tuo juos vėl atmušdavo, kad įgyti greitais pasekmes moraliams efektams kitur. Per šimtmečius Lietuva buvo paeilium auka sloginančios rusų ir vokiečių priešpaudos.

"Jų valdonai nedavė Lietuvos žmonėms susirinkti viešiams reikalams. Jų kalba, kuri anot kairiųjų filologistų, esanti seniausią šių dienų kalbą, buvo uždrausta visose viešose įstaigose Lietuvoje, ir nesunku suprasti, kiek nelaimingumo ir kiek betvarkės tokia administracija darė gyvenime tų žmonių, trokštančių būti laisvais.

"Jei mes atsimšime, kad skaitymas knygų, rašytų lietuvių kalba, buvo uždraustas iki 1914 m., mes suprasime, kokia sunki tų vargšų žmonių kova visados buvo. Nuo 1864 m. iki 1904 m. jiems buvo uždrausta spausdinti net maldaknygės jų kalboje ir lotyniškais raidėmis. Jie buvo persekiojami su neišpaskytu žiaurumu už įgabenimą tokių spausdinių iš užrubežės; jų vaikai buvo priversti mokintis kalboje, retai kam suprantamoje — šią yra tik keli iš kentėjimų, kokių lietuviai tauta kentėjo.

"Nors daugelis Europos tautų pripažino Lietuvos Valdžią, Suvienytos Valstijos iki šiol ignoravo tą jauną Respubliką. Imant plačiais apsisprendimo pamatais, Lietuva ištesa visiems principams, paskelbtiems didžiausių svieto teismanų, kada dar dabartinė karė buvo pasiekus augsčiausiąjį čiukurį. Jei pažadėjimai, kuriuos tie vyrai padarė, da yra neužmiršti, Lietuva gali būti įsitikinusi, kad jos byla, passtatyta prieš svieto "džiurę", gaus tokia ištarbę, kuri nutrenks jos pančius ir sugrąžins jai valdymosi laisvę ir lygybę tarp tautų.

"Daugelis jos dabartinės respublikoniškos valdžios principų yra pasiskolinta iš Amerikos. Neseniausias įvykis toje linkmėje buvo įteikimas Amerikos lietuvių "laisvės varpo" motiniškai šaliai atminimui ketverių metų sukaktuvių Lietuvos nepri-

klasomybės. Varpas bus skambinamas per visas tautines šventes ir dienomis, turinčiomis istorinę svarbą šaliai.

Senobinė sostinė Lietuvos naujojo ploto, kurs yra truputiuką didesnis už draugėn sudėtus plotus New Hampshire, Vermont, Massachusetts ir Rhode Island, buvo Vilnius, kurio siauros ir vingiuotos gatvės, akmeniniai brūkai ir arkliū traukiami tramvajai duoda keistą, beveik viduramžinę atmosferą. Nors dabartinė valdžios būvainė yra Kaunas, daugelis didžiųjų istorijos įvykių pinasi apie Vilnių.

Vilnius buvo Gedimino įsteigtas prieš susibėgimo Vilniaus ir Vileikos upių 1322 m. ir yra geležinkelio sujungtas su Petrogradu ir per Varšavą su didžiauma Europos sostinių.

Kad 1812 m. Napoleonas vyko per miestą, keliaudamas į Maskvą, Lietuvos didžiūnai susitelkė apie jį, nes buvo tikėtasi, kad jis atvaivys senąją Lietuvos valstiją. Netoli miesto šiandie yra akmuo, kurs tiesmukai pasako tragišką įvykį. Ant vieno jo šono yra žodžiai: "Napoleonas Bonapartas nuėjo čionlink 1812 m. su 400,000 vyrų." Ant kito šono iškirsti reikšmingi žodžiai: "Napoleonas Bonapartas nuėjo čionlink 1812 m. tik su 9,000 žmonių."

"Aš karštai tikiuosi, kad jau netolima ta diena, kada Amerika pripažins naują valdžią, taip artimai mus pavyzdžiū sudarytą."

Turime dar paminėti, kad kongresmanas Gallivan yra iš Bostono, ir kad šitą kalbą jam įkvėpė p. Wm. J. Saunders, "Baltic States Finance Corp." auditorius.

SVARBI VALANDA ARTINASI.

Mūsų gautomis žiniomis Vilniaus ir Klaipėdos klausimas Genuos konferencijoj bus svarstomas, nežiurint lenkų intrigų ir francūžių pasipriešinimų. Šio klausimo diskusijų smulkmenas paduoda "Associated Press" korespondentas 10 geg. dieną. Del didelės to klausimo svarbos lietuviams, cituojame to korespondento žodžius:

"Konferenciją šaukusiųjų valstybių įgaliotiniai šiandieną nutarė kad politinių reikalavimų sub-komisija imtų oficialiai svarstyti klausimus Rytų Galicijos ir Lietuvos; abidvi tos šalys protestavo prieš lenkų karinę okupaciją jų teritorijos."

"Anglija ir Francija vėl atsidurė opozicijoj klausime ar Galicijos ir Lietuvos padėtis tinka konferencijai svarstyti ar ne. Prm. Lloyd George pareiškė, kad Rytų Galicijos klausimas yra vienas iš trijų klausimų, kurie jeigu nebus svarstyti ir išrišti, tai trumpoje ateityj gali iššaukti sumišimus Europoje. Jisai pasakė savo nusistatymą, kad Lie-

tuvų peticija, aptarianti skaudų sienų klausimą ir Lenkijos teisę užimti Vilnių ir Klaipėdą, turi būti svarstyta netik sub-komisijoj, bet jeigu reikės, tai net ir konferencijos pilnoje sessijoje." Galicijos ir Lietuvos klausimą svarstant, vice-premjeras Barthou prirodinėjo, kad abiem tais klausimais jau esančios padarytos sutartys ir be to, nesusipratinimai dėl pritaikymo sutarčių punktų galima būtų atiduoti išrišti jau nustatyti arbitracijos masinerijai. Jisai tvirtino, kad tie klausimai neįeina į konferencijos programą."

"p. Lloyd George'as iš kitos pusės griežtai reikalavo šio ar tokio greito išrišimo, nes abidvi problemi grašo Europos taikai. Jisai įrodinėjo, kad tos problemos įeina į sritį Cannes'o rezoliucijų, kuriomis remiasi Genuos konferencija. Pagaliau p. Barthou sutiko, kad jie (tie klausimai) būtų svarstyti sub-komisijoj, tik paliko sau teisę pasipriešinimo, kad jie neįeintų į visos konferencijos posėdį." Iš to pranešimo aišku, kad:

- 1) Lietuvos klausimas dar sykį užims atydą visos Europos ir viso pasaulio;
- 2) kad tai buvo nemažas laimėjimas Lietuvos diplomatijos sugriaunant visas pastangas Lenkijos ir jos užtarčių nuskandinti Lietuvos klausimą Genuoj, — ir palenktant Anglų diplomatiją stoti Lietuvos reikalavimų pusėje;
- 3) kad Lietuvos delegacija Genuoj tinkamai atlieka savo uždavinius pagal gautų iš tautos įgaliojimų.

Kiek yra vilties, kad mūsų klausimas bus išrištas teisingai? Įvairių įrodymų savo reikalavimų teisingumo, delegacija turi pakankamai tarpe tų ir dokumentų apie Vilniaus "rinkimus" ir "seimą." Tečiau ar teisybė ims viršų, tai priderės labiausiai ne nuo pačios teisybės, nors gal ir aiškiausiai įrodytos, bet nuo to, katra iš dviejų sferų bus tą valandą stipresnė: Anglijos intakos sfera, ar Francijos. Kol kas konferencijoj pačioj ir viso pasaulio opinijoj, Anglijos prestizas stiprėja. Su tuo auga ir mūsų laimėjimo viltis.

Bet net jeigu ir Genujos konferencija nepatenkintų mūsų teisingų reikalavimų, tai galutinai vis delto klausimą išrišti pati mūsų tauta, nors ir po didelių aukų ir vargų, nors ir tolimesnėje ateityje, nes teisybės fizine pajiega nugalėti negalima.

Liet. Inf. Biuras.

LIETUVOS ŽINIOS

IS VILNIAUS.

Švenčionių lietuvių gimnazija vėlai atgaivinta, bet labai sunkia kaina. Kad ir laikinai jos vedėjas yra paliktas lietuvis Mat. Untulis, bet lenkų kalbos įgrusta 7 v. sąvatei kiekvienoje klasėje, be to, lenkų kalba turi būt mokoma Lenkų istorijos ir geografijos po 4 val. kiekvienoje klasėje. Galicijos valdininkai, kurie tą reformą praveda, juokdamiesi siulo Vilniaus lietuviams pasirūpinti, kad "Kauno valdžia" panašiai pasielgtų su Kauno lenkais.

Dėl rumų. Vilniaus lenkų "Darbininkų Lyga," dar vokiečiams traukiantis, užgriebė pravoslavų dvasiškių rumus ("Archijerėjaus namus") prie šv. Kazimiero bažnyčios. Lietuvos pravoslavų eparchijos Taryba patraukė dabar Lygą teisman, reikalaujama, kad šioji tuos rumus apleistų. Byl. buvo nagrinėjama kovo 22 d. Lygos gynėjas nurodė, jog ne tuo adresu kreiptasi, nes Lyga nuomuojami namus iš jezuitų, į šiuos tad pridera kreiptis. Teismas atmetė Tarybos reikalavimą.

"Varšuvos svečiai." Taip Vilniaus spauda vadina privisčius pastaruojū laikū iš Varšuvos vagis ir plėšikus.

Literatūros naujienos. "Litwa" spausdina Maironio "Mūsų vargus" lenkų vertime. "Bieloruski Zvon" spausdina Homero Iliadą, Taraškevičiaus verčiama gudų kalbon.

Pajieškojimai. Policija krėtė kelis lietuvių butus, įeskodama Myk. Biržiškos, kuris pasak tikrų tikriausių žinių, Vilniuje pasislėpus vedęs prieš lenkus darba.

Kaip lenkinami gudai.

VARŠUVA. Sekdama caro vyriausybės pavyzdžiū, Lenkų vyriausybė tarp gudų įtarpia savo naujasėdžius — kolonistus. Oficialinėmis žiniomis, Valuinės vaivadybėje įsodinta 2,459 kolonistai, Pagirio — 770 ir Naugardo — 1,786. Žemės jiems duota 80 tukstančių hektarų.

IS KAUNO

Vakaras Universiteto naudai. Kauno miesto valdybos tarnautojų iniciatorių grupė rengia šeštadienį š. m. balandžio mėn. 22 d. savybės šokių vakarėlį Rotušės salėje. Visas pelnas skiriamas Universiteto naudai. Pradžia lygiai 8 val. vak.

Liet. Teatras. Šį sekmadienį balandžio m. 23 d. miesto teatre Lietuvių Dramos Vaidykla stato komediją "Buridano asilas" dalyvaujant K. Gliniskiui. Po to vaidinimo ši linksma komedija numinama iš šių metų dramos repertuaro.

Vaikų auklėtojams kursai. Balandžio gale prasidės, 7 savaitių vakariniai kursai (5—8 v. vak.). Programa, Teorija: 1) Vaiko sielos evoliucija. 2) Vaiko kuno evoliucija. Mankštinių ir žaidimų higiena. 3) Paveldėjimas ir tėvų prievolės. Kuno pedagogikos priemonės ir jų savybės. Judomieji pedagoginiai žaidimai. Pedagoginė gimnastika. 4) Vaikų aukštelių tikslas, reikšmė, organizuotė. 5) Gamtos pažinimas ir saugojimas. Tėvynės pažinimas ir jos istorinių paminklų saugojimas. 6) Rankdarbiai. 7) Pedagoginė paišyba. 8) Vaikų literatūra. Praktika: 1) Judomieji pedagoginiai žaidimai. 2) Pedagoginės ir gydymo gimnastikos pratimai. 3) Rankdarbiai. 4) Dainavimas.

Į lektorius pakviesti šie asmenys: Pil. Vabalas — Gudaitis, Karolis Dineika, Gerbačauskienė, Vaitekaitytė, V. Ruzgas, Šulginiėnė, dr. Kuzma, P. Galauinė, Vac. Biržiška, Tadas Jonauskas ir kiti.

Kursai skiriami vaikų aukštelių vedėjams, mokytojams ir vi-

Amerika Nedalyvaus Haagoje

Lenkijoje Nesuvaldomas Šmugelis Vilniaus Klausimu

AMERIKA NEDALYVAUS HAAGOS SESSIJOJE.

WASHINGTON, D. C., geg. 15 d. Valstijos departamentas šiandie paskelbė, kad Amerika yra pranešusi Europos valstijoms, jog nedalyvaus Haagos posėdžiuose, nes tuos posėdžius laiko tik tolesne tąsa Genuos konferencijos.

SMUGELIS LENKIJOJE.

Mažgudžių laikraštis "Choziaistvo Ukrainy" praneša, kad Lenkijoje yra suorganizuotas šmugelis, su kuriuo negalima nekariauti, o kitų šalių parubėžiniai gyventojai tuo pasinaudoja. Yra sumanymas parubėžiniams lenkams duoti prekes pusdykiai valstybės lėšomis, kad kaip nors tik pasmaugus tas šmugelis.

LENKIJOS SUTARTIS SU ITALIJA.

GENOA, geg. 12 d. Italijos užsienio ministeris Schauerer ir Lenkijos Skirmunt šiandie pasirašė po komerciale sutartimi.

KIEK LIETUVIŲ ISVAŽIAVO LIETUVON BALANDŽIO MĖNESI.

VAŠINGTONAS, V. 9. (Elta) š. m. balandžio mėnesį iš Amerikos išvažiavo Lietuvon 712. Išvažiuojančių skaičių sudarė 383 vyrai, 110 moterų ir 219 vaikų.

siems, kurie nori susipažinti teoretiskai ir praktiskai su jaunimo auklėjimo pamatais.

Klausytojų cenzas — ne mažiau 4 klasių arba atatinama praktika vaikų auklėjimo srity.

Tinkami asmenys, baigę kursus vasaros metu gaus geromis sąlygomis darbą vaikų aikštelėse (Šančiuose, Aleksote, Viliampolyj, Žaliamjame Kalne).

Kursai mokami: 150 auks. visam kursui: Gali būt palengvinimų.

Kursistų skaičius aprėžtas. Įsirašyti galima pradendant bal. 22 d. (Atvelykių šest.) pas H. Ivanauskienę Seimo Rumų kieme 4—5 val. po pietų.

Apie mokslo pradžios dieną bus paskelbta laikraščiuose.

Atstatymo Komisarjato darbuotė.

Matydamas kurorto reikalą Lietuvoje atstatymo komisarjatas nutarė atstatyti buvusį Rusų laikais kurortą Birštone. Atstant Birštono kurortą, reikėtų apie 9 milijonai auksinų. Šiuo tarpu kurortas dar nebus visiškai atstatytas. Manoma atstatyti jį tik dalinai. Ministerių Kabinetas sutiko duoti 1½ mil. auks. Jei neatsitikus ypatingų kliūčių, vienas trečiadalis kurorto bus atstatyta.

Bus įtaisytos 24 vonios, viešbutis, šuliniai, ir tt. Materialinę kurorto atstatymo dalį veda Lietuvos Atstatymo Komisarjatas, gi sanitarinę — Sveikatos d-tas. Toliaus Komisarjatas patvirtino Kelmės gimnazijos namo pla-

VILNIAUS KLAUSIMAS GENOOJE.

GENOA, geg. 14 d. Lietuvos delegacija Genooje įteikė notą, kurioje šale kit-ko pasakyta: "Koksai išrišimas nebebutų prieitais rubežių klausimu taikos įsigyvenimas Rytinėje Europoje nebus galimas, kol Lenkija neišsikraustys iš Vilniaus teritorijos, kaip buvo sutikta sutartyje Lenkijos su Lietuva 1920 m., spalio 7 d."

DEL PASTO BEI TELEGRAFO SUSISIEKIMO SU LENKIJA. VAŠINGTONAS V. 10 (Elta)

Lietuvos Užsienių Reikalų Ministerija yra pasiutusi Lenkų Užsienių Reikalų Ministerijai sekama telegramą:

"Užsienių Reikalų Ministerijai Varšuvoje": Lietuvos Paštų ir Telegrafų valdyba prašo Užsienių Reikalų Ministerijos pranešti Lenkų Paštų ir Telegrafų Ministerijai sekama atsakymą:

"Lietuvos Paštų ir Telegrafų Valdyba yra pasiroūsi įsteigti betarpį arba tarpini per kokią kitą valstybę paštų ir telegrafu susisiekimą su Lenkija, kaip tik bus prieita tarp Lenkų ir Lietuvos vyriausybų prie politinio susitaikymo."

Liet. Užs. Reik. Ministerija,

na. Kreipiama daug domės į tikslų išplanavimą Lietuvos miestų ir miestelių sugriautų karo metu, stengiamasi juos kuo pavyzdینگiau statyti.

Kaune L. A. K. mano pastatyti pavyzdینگus iš pigios ir nedeagančios medžiagos namus. Tam tikslui prašoma asignuoti iš valdžios 1 mil. auksinų.

Statant įvairius tiltus bei tiltelius Lietuvoje begalo naikinama miškai.

Lietuvos Atstatymo komisarjatas, norėdamas miškų naikinimą sustabdyti, sumanė pradėti statyti tiltus iš stipresnės ir pigesnės medžiagos.

Kad pagaminus tinkamai išlavintų amatninkų, L. A. K. įsteigė tam tikrus meistrių ir dešimtininkų kursus. Balandžio 20 d. tie kursai pradės veikti.

Norinčių stoti gana daug. Įstojant reikalauja žinoti 4 aritmetikos veiksmų ir lietuviškai rašyti. Be to reikalinga žinoti kurio nors amato. Mokslas eis vakarais, kursininkai gaus mokslą dovanai.

Siomis dienomis pasirodė žurnalas "Statybos menas," Nr. 2. ("Liet.") Elta.

TELEGRAMAS

Washington, D. C., V-12.

Sandara, 327 E St., Boston 27, Mass.

Paskolos stotys prašo palginti Aukso Fondo vajuos prisirengimo laiką, todėl vajuos pradžia nukeliamas iš 27 ir 28 gegužės į 24 ir 25 birželio. Čarneckis.

duži. Taip staiga Lloyd George virto žymiausių Konferencijos asmeniu ir jos likimo lėmėju. Bent kairoji posėdžių salės pusė, kame be Anglų sėdi dar Vokiečiai, Rusai, Švedai ir greta jų Šveicarai nuosirdžiai jam pritaria ir daug iš jo tikis.

Šiaip ar taip, Genujos konferencija yra dar vienas bandymas, dar vienas etapas karo viešulos išsiuobuotai ir jos dar tebe-mėtomai Europai lygsvarą ir taiką gražinti. Didžiųjų valstybių valios reiškiėjai, kurie turėjo privilegijos konferencijos atidengimo dieną prabilti, pasisakė už visų čion atstovaujusių valstybių interesų bendrumą ir solidarumą, reišė savo pasiryžimą nuosirdžiai bendradarbiauti, kad įvykdžius tikrą taiką, kuri, deja, nuolatosis išsprunka, kad patal-sius finansus, kad atstautis ekonominį bendravimą. Norisi tikėti, kad Genują bus laimingesnė, negu jos pirmakunė — Paryžiaus Taikos konferencija ir Genevos Tautų Sąjunga. Taikos ir ramybės ištroškusi Lietuvių tauta kreipia visą savo domęį į Genują. Iš jos ji laukia ne malonės, bet teisingumo įvykdymo. Netolimoji ateitis parodys, ar Genuja bus lietuvių tautos kitais žodžiais minima, negu Paryžius ir Geneva...

Antradienį balandžio 11 d. prasidėjo komisijų posėdžiai. Visų svarbiausios šios keturios komisijos: pirmoji komisija — praktikinė Cannes rezolucijos įvykdymas (pirmieji trys rezolucijos punktai); ši komisija yra visų svarbiausia, nes ji spės politinius klausimus ir Rusijos problemą. Ton komisijon įeina pirmieji valstybių delegatai. Antrą komisiją — finansinė, trečioji — ekonominė ir ketvirtoji — transporto.

Komisijos renka iš savo tarpo pakomisijas, kurios faktinai ir atliks visą darbą. Nustatytas ir pakomisijų sudarymo būdas: 5 konferenciją sukvietusių valstybių atstovai (Anglija, Prancuzija, Italija, Japonija ir Belgija), Rusijos ir Vokietijos atstovai, du atstovai neutralinių valstybių ir 2 atstovai Mažosios ir Baltijos ententės. Deja, Lietuva nepriklauso nei vienam čion išvardintų valstybių sugrupavimui. Politikos izoliacijos vaisiai pradeda reikštis. Semionas.

1922 m. bal. 12 d. ("Liet. žin.")

MAŽUMŲ KLAUSIMU

Steigiamajam Seimui išmetus antruojū skaitymu iš Konstitucijos projekto 80 par. (dėl tautinių ministerių) ir 83 par. (dėl tautinių mažumų kalbos teisių), žydų visuomenėje pastebima nepasitenkinimo ir protestų. Ypačiai matyti tai jų spaudoje, kaip tad rodo, kad ir patys straipsnių uždavymai: "Prieš žydų tautą." "Reakcija eina," "Pasizadėjimų sulaužymas," arba kad ir mūsų pakartotas iš "Idiše štyme" pasikalbėjimas su Žydų Reikalų Ministerių dr. Soloveičiku, kuris įrodo Seimą nutarimą, esant priešingą Lietuvos Vyriausybės pasizadėjimams ir pareiškimams.

"Lietuvos" vedamieji — ne vieta Seimo nutarimams ar darbuotei girti ar peikti, tad ir čia nesiimame spęsti, kiek jo nutarimas mažumų žvilgsniu bus Lietuvos vyriausybės pasizadėjimams priešingas ir arba skriaudžias jis Lietuvos žydų visuomenę. Kad ir butų jis visgi teisingiausias, suprantame tą visuomenę karščiuojantis, kuomet staiga pasijuto — netekusių dalies savo laimėjimų. Suprantame tą karščiuojantis, bet kaip ir kiekvienas karščiuojantis, ne ką jis mums išaiškina, jei bent trečiamajam skaitymui einant labiau šiuo klausimu sudomins Seimą,

negu tatai butų atsitikę žydų visuomenei ramiai sau pro nutarimą praėjus. Nėra abejo, jog Seime bus dar šiuo klausimu kalbų ir jis šį kartą bus daug nuodigniau pasvarstytas, negu antruojū skaitymu. Jei ir trečiuojū skaitymu bus prieita prie tų pat išdavų ką ir antruojū, turėsime prirodymų, jog Seimas nesutinka su ministerio dr. Soloveičiko išrodymais ir skaito savo nutarimą sutinkant su dr. S. minimais mūsų vyriausybės pasizadėjimais. Jeigu gi Seimas dabar atmainytų savo nutarimą, tuomet turėtumėme į jo pirmąjį nutarimą žiūrėti kaip į epizodą, kurio nauda — jog privertė giliau pasvarstyti mažumų klausimą.

Todėl visa burna prisidedame prie Meškaus raginimo "Laisvėje" (str. Tautinių mažumų klausimas), "kad maščiančioji visuomenė dabar svarstytų tą projektą spaudoje ir susirinkimuose," "kylančios naujos mintys," girdi, "nepasiliks be įtakos į Seimą, kuomet jam teks galutinai balsuoti už Konstitucijos punktus." Pats Meškus, žinomoji Seimo didžiūmos įtakingo nario slapyvardė, ramiai ir rimtai pamatuoja didžiūmos poziciją šiuo klausimu. Tikslai tokioje atmosferoje tegalima blaiviai svarstyti politinės reikšmės klausimai. Ramumas — rimtumas tikrina mus, jog tariant klausimą nebus vaduotasi simpatijomis ir antipatijomis ar vien tikslai atsizvelgta į politikus reikalą, bet bus atsiremta pastoviaisiais demokratizmo dėsniais.

Deja, negalima to pasakyti apie "Tėvyn. Balso" str. Lietuva, lietuviai ir tautų mažumos. Jo nepasirašęs tutorius — tipingas nacionalistas, kaip rodos, net ne mūsų kartos. Bent jo istoriniai išvadųjimai, kurie neva turėjo paremti jo polit. nusistatymą mažumų klausimu, o ištikro nieko bendra su tuo neturi, kvepia mums "vremenami očkavskimi ir pokorenija Kryma" — "Aušros" gadyne. Tiek to butų, kad ne naivus išvadas: lietuviai apgynti Lietuvą nuo prašaliečių, "Lietuva daugiausia lietuvių apgyventa" — "taigi lietuviai, ir vien lietuviai tegali skaitytis pilnateisiais Lietuvos šeimininkais," kitos tautos čia "įsiskverbosios," jos nori "mūsų kraštą išvadas sudraskyti," nori autonomijos, tarybų, norį didesnių teisių negu kituose kulturinguose kraštuose, norį mūsų Valstybės garbę įžeisti ir tt. Šitokis nacionalistinis šukavimas nei mums nei tautų mažumoms naudos nesuteiks, klausimo neišaiškina, pirmyn reikalo nepastums. Į savo lengvus priekaištus gaus tik lengvus atsakymus. Juk, pavyzdžiui, į priekaištą, jog mūsų mažumos, suprask — žydai, norį didesnių teisių, negu kituose kraštuose išgauti, negi sunku atsakyti istoriškuoju autoriaus tonu: o gi Vytautas žydams suteikė tokias teises, kokių jie tuo laikū kitur neturėjo! Tai mato, koks tai pavojingas ginklas toji istorija: ką nari, tą ir rasi! Tikėkime, jog besivystanti polemika eis ana "Laisvės", ne "Tėvynės Balso" vaga bei tonu.

P. Bėmas, ("Lietuva")

MUSŲ VALIUTA.

E. KAUNAS. Musų valiutos reikalu paruoštas atatinamas numanymas paruošti pamatiniai Emisijos Banko dėsniai, kurie bus patiekti Steigiamajam Seimui svarstyti.

Vedama derybos su užsienio finansininkais, kad įtrauktų jų kapitalus ir tokiu budu palengvintų mūsų valiutos santikius su užsieniu.

Bet šie pasitarimai eina ne taip sparčiai, atsizvelgiant į ne visai aiškią tarptautinę situaciją

ir nepaaikšėjusius Genuos konferencijos rezultatus.

Reikia tikėti, kad po Genuos konferencijos užsienių finansininkai sparčiai duos atsakymą į mūsų siūlymus dėl Emisijos Banko steigimo.

Kolkas atliekami prirengiamieji technikos darbai. Pinigus spausdinti siūlosi įvairios firmos. ("Lietuva.")

AR UŽRAŠEI "SANDARĄ" SAVO GIMINEI Į LIETUVĄ, JEI NE, TAI KODEL NE?

SANDARIEČIAI, PLATINKITE SAVO ORGANĄ

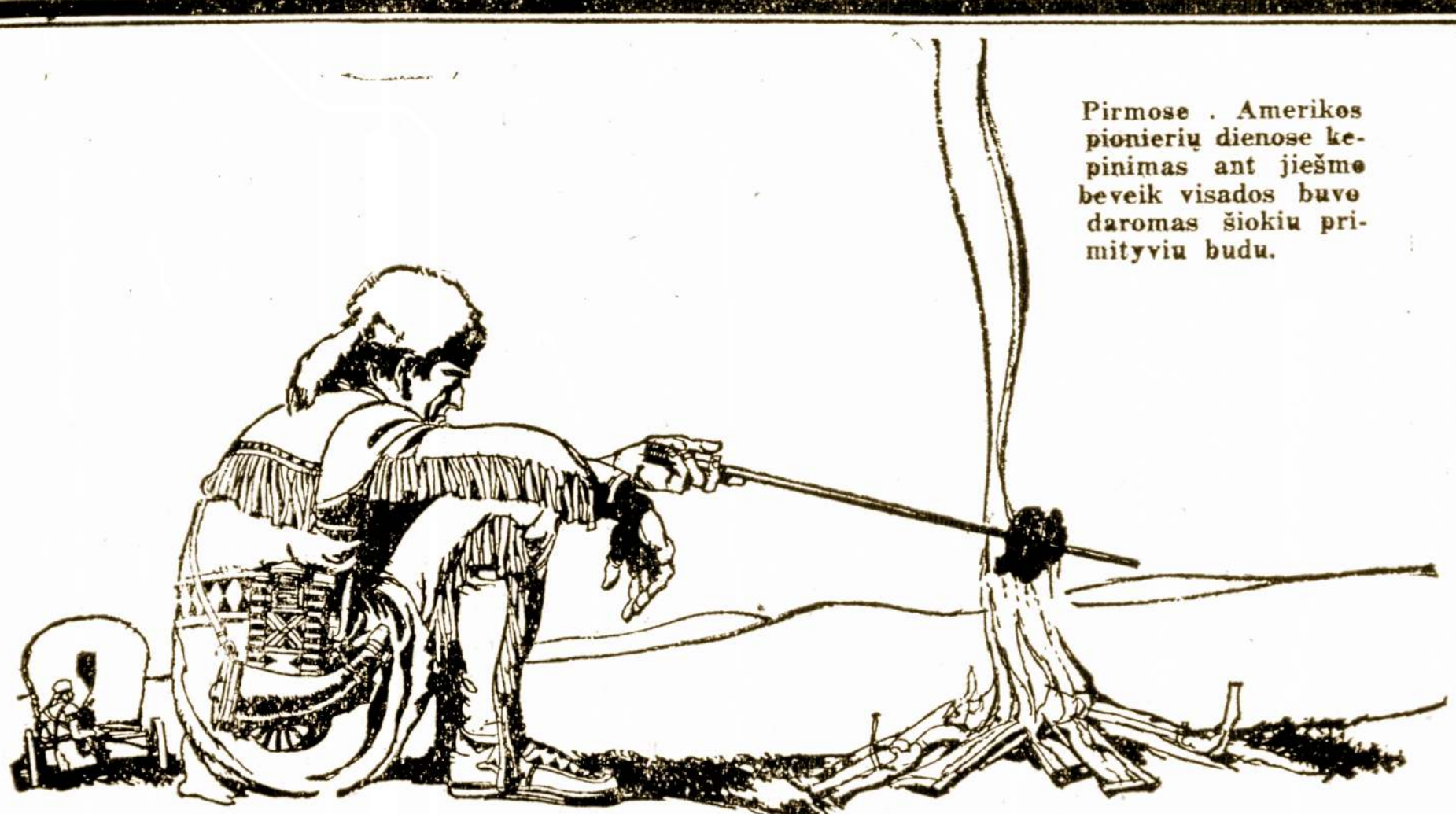
PR. ŽIVATAS.

Parduodu laivakortes, geriausių laivų kompanijų. Perku ir parduodu namus ir farmas (Real Estate). Apdraudžiu nuo ugniės namus, automobilius ir tt. OFISO ADRESAS: 1836 N. Main St., Scranton, Pa.

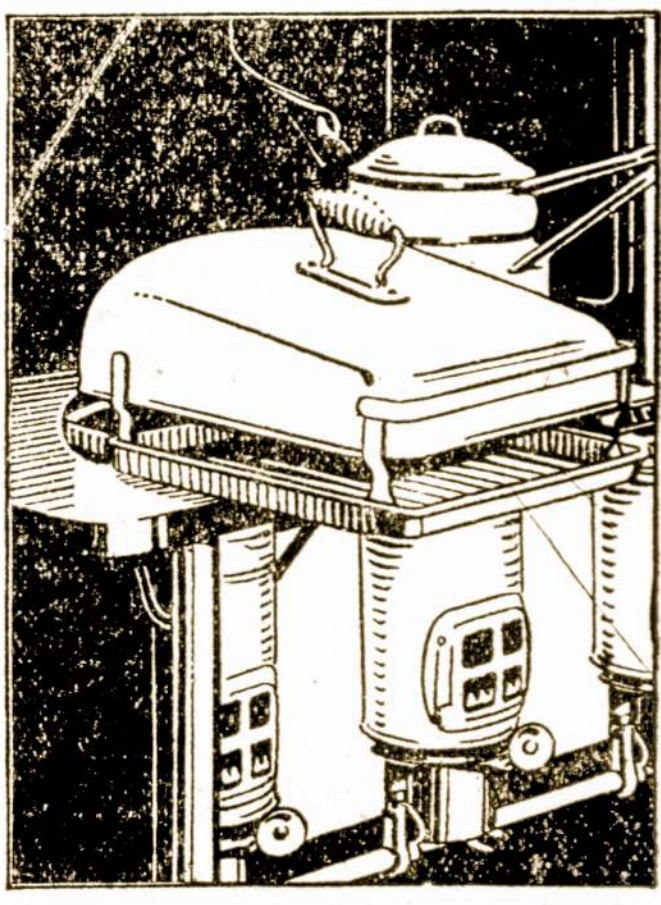
GERI! 10¢

Pirk šiuos cigaretes ir taupyk pinigus.

Tobulas Spraginis ne sunkus budas, kaip pirmiau budavo

SU New Perfection Spirgintuju galite išspirginti 3 svarų stėką tobulai į 20 minutų. Nėra dumų ar kvapsnių, kaip kad spraginant ant žarijų ar gazo — nėra degančių taukų. Nereikia dasytėt stėko ar vartyti jį. Įkaitęs oras vaikščioja aplinkui ir spirgina stėką (ar žuvį, ką įdėsite) išviršaus, palikdamas viduje visus skysčius. Visokį virimą galima daryti lengvai ir ekonomiai su New Perfection, ir jis yra tikras visiems metams Pečius. Spraginimas, prezervų darymas, kepimas, šutini mas, virimas, spirginimas, minkštas stėkas, skani konfitura, trupūs maliasų pyragaičiai, gardi kepta jautiena, šutinti pamidorai ar greitas spirginimas lašinių ir kiaušinių. Viskas lengva padaryt, nėra neparankumų su kaminu, nėra darbo su anglimis, malkomis ar pelenais. Paprašyk savo krautuvninko, kad parodytų, kaip lengva vartoti New Perfection Pečius.

NEW PERFECTION Oil Cook Stoves
STANDARD OIL CO. OF NEW YORK
26 Broadway

Del geresnių pasekmių vartok Socony Kerosiną.

Plaukų Gydymas!

PAMEGINKITE mūsų gyduolių; bonkutė 4 oz. tiktai 65c. Dvi bonkutės už dolerį. Parašykite laiškelyje savo ligą plaukų ir pinigų prisiųskite, o greit gausite gyduoles. Neapsiriksi, jeigu pabandyti. Skubinkite... Puolimui, šipimui, žilimui, ir retiems plaukams, panaikinimui pleiskanų, nežėjimo ir tt. rasite geras gyduoles.

WESTERN CHEMICAL CO. P. O. BOX 336, WILKES BARRE, PA.

Henry J. Schnitzer State Bank

141 WASHINGTON ST., NEW YORK, N. Y.

PO NUOLATINE KONTROLE BANKINIO DEPARTAMENTO NEW YORKO VALSTIJOS

KAIP SENIAUS, TAIP IR DABAR SIUNČIA pinigų į Lietuvą pagal dienos kursą. BANKAS, turintis geriausių ryšius Lietuvoj, išmoka pinigų greitai ir saugiai. PARDUODA LAIVAKORTES į Lietuvą ir iš Lietuvos ant greičiausių ir geriausių laivų. PARUPINA PASPORTUS, pasirašymus konsulių ir suteikia geriausių patarimų keleiviams. NORĖDAMI GAUTI PREKES auksinų ar laivakortėlių, rašykite į SENĄ ir gerai ŽINOMĄ:

Henry J. Schnitzer State Bank

141 WASHINGTON ST., NEW YORK, N. Y.

Ar Jus Kankina Pleiskanos? NAUDOKITE Ruffles Ar Jums Galvos Oda Niežti? NAUDOKITE Ruffles Ar Jus Plaukai Skonka? NAUDOKITE Ruffles Ar Jus Norite Apsaugoti Jūs? NAUDOKITE Ruffles Užlaikymui savo plaukų grožius ir tankias NAUDOKITE Ruffles Užlaikymui galvos odos sveikatę ir bėnas NAUDOKITE Ruffles

Ruffles galima gauti visose aptiekose po 6c. bonkų, arba tiesiog iš iširbėju per pastą už 75c. bonką.
F. AD. RICHTER & CO. 3rd Ave. & 35th St. Brooklyn, N. Y.

Merginos Ir Našlės!

ti, tai mūsų Klube yra daug jaunų, dailių, inteligentių ir profesionalių vaikinių. Gerai pasituriųjų pinigai, ir nori greitai apsigyventi. Nesisarmatykit rašyti, čia yra užlaikoma viskas slapta (confidential). Šis Klubas tai kaip telephone Central, sukonektina —supažindina — vaikus su merginomis ir merginas su vaikinais per laiškus. Nejuokaudamos, parašykite plačiai apie save, ir jusų skonio norą vaikino ir 2c. stampa, ir gausite daugybę laišku nuo vaikinių.

Vaikinai ir našlaičiai taipgi kviečiami rašyti su 2c. stampa įdejus.
LIETUVIŲ SUSIPAŽINIMO KLIUBAS.
P. O. BOX 254, Johnson City, N. Y.

Ligoniai, kurie sergat

Reumata, Dusuliu (Athsmā), Nervų liga, Vidurių ir širdies liga, nuomario, veneriškomis ligomis ir tt. Visų ligų neminiu, bet bile ligą turi, ar kas tavo šeimynėlėj turi. Nuo didžiausios iki mažiausios ligos; galite duoti antrašą, o gausite rodas ir ir receptus dykai. Įdėkite už 2c. stampa ir gerą antrašą. Dabar geras laikas —pavasaris ir tiktai šitam laike jus patys save pagydysite namie. Bandykite naminio gydymo patys sau jum nieko neprekiuos laikas. Čia turite progą su garantavimu, bile tik jus tą darysite —pasveiksite. Rašyk pas:

Alek. R. Salvis P. O. BOX 96, Dallas, Pa.

DR. RICHTER'S "PAIN-EXPELLER"

Kaip tik pasirodo pirmutinis apsirėškimas perkalimo, pirmutinis reumatizmo ir neuralgijos gelimas, tad naudokite šitą patikėtina naminį vaistą. ersitinkinkite, kad kiekvienas bonka Pain-Expellerio, kuria jus perkate, butu pažymėta Inkaro vaisbaženklis. Kaina 35c. ir 70c. aptiekose arba pas.

F. AD. RICHTER & CO. 104-114 So. 4th St. Brooklyn, N. Y.

Lietuviai Amerikoje

CHICAGO, ILL.

Kertėje 18-tos gatvės ir Union Ave., gegužės 4 d. bažnytinėje svetainėje buvo kun. Garmaus prakalbos. Kad aš nebuvau jo prakalbos girdėjęs, nuėjau pasiklausti. Apie to melagius prakalbas nėra ką rašyti, nes žmonės laikraščiuose girdėjo. Tik tiek man nuostabu, kaip tas dvasiškas moka gražiai meluoti — aš to nebūčiau patikėjęs, jei man būtų kas kitas sakęs.

Kunigas Garmus sakė, buk žygelis sakęs, kad krikščionių demokratų seime yra 59 atstovai ir kad juos visus reikia iškart. Tose prakalbose, kad kalbėjo Natkevičius ir žygelis, aš buvau, tai turiu pasakyti, kad netiesa: taip žygelis nesakė. Sakė, kiek seime yra atstovų krikščionių dem., kiek socialistų, kiek žydų, kiek lenkų, bet apie iškorimą visai neminėjo, tai čia tas „dvasiškas asaba“ pasiėmė iš savo pilvo. Kad jau čia taip meluoja per akis, kur jau mes žinom, ko jau bekalbėti apie Lietuvą, ką jis ten sako. Matyti, kad pas tą žmogų nebėra nė gėdos, nė sarmatos. Jis mat yra prie to prapatęs. Visa jo kalba susideda iš melavimų ir keiksmų. Tokią kalbą girdint reikia pamastyti, ar tik jam „viskas namie.“ Jeigu dabar toki žmonės valdo Lietuvą, ką ten benorėti laisvės — tik tai žiūrėkit, kada atdarys inkviziciją.

Pranas Šimkus.

PITTSBURGH, PA.

Pittsburgiečiai susilaukė tarpe savęs melagį ar melagę, kurs pradėjo rašinėti po „Garsą“ ir „Draugą“ melagingas žinias ir šmeižti „Birutės“ chorą ir Sandariečius. Man teko sužinoti, kad Birutiečiai pareikalavo atsaukti melagystes, tūpusias „Garse“ ir 4 savaitių laiką — jei neatšauks, tai bus patrauktas į teismą už apšmeižimą. Da su tuo neuzbaigta, štai „Draugo“ No. 104 jau antras šmeižtas ir melas, kurs užvardytas „Gėdą Daro.“

Ir ištikro gėda tokiems melagiams, kaip F. Lukštas, kurs rašo: „Pas mus ir yra burelis sandarokų. Jie save pasivadina liberalais, cicilikais. Jie už tikslą laiko išardyti katalikų vienybę, išgriauti katalikų bažnyčią. Tie cicilikėliai laisvamaniai laikė susirinkimą viena sėkmadienį. Tai gerai munšainės įkaušę pradėjo kitiems galvas skaldyti.“ Čia kas žodis, tai melas ir gali rašyti tokius melus tik į „Draugą“ F. Lukštas, nes tokiems nėra nė grieko, nė sąžinės grauzimo už melus, nes čia, pagal mus tėvėlių dorą, jei kas prieš jų politiką, tai muša kad ir bažnyčioje, o meluok, kiek tik išmanai, nes doros pas juos nėra nė teisybės. Taigi jei prirodysi, per kokį Sandaros susirinkimą buvo nors mažiausias muštynės, gausi \$50.00 nuo Sandaros 36-tos kuopos, o jei to nepadarysi, pasiliksi amžinas melagis ir šmeižikas.

Toliaus rašo: „Tie iš gražaus vardo „Birutės“ choro padarė marmalienės chorą. Dauguma to choro narių yra katalikai, jiems gėda daroma. Kad taip ilgiau atsikartos tokios niekšystės, tai katalikai turės apleisti tą chorą ir eit prie parapijinio, kad geriau pasitarnauti savo tėvynei.“

Tai kodėl nepasako kokiai tėvynei? ar Lenkijai? Nes Pittsburgo lietuviams gerai žinoma, kas dirba pasišventę Lietuvai, mūsų tėvynei — tai Sandariečiai ir „Birutės“ choras. Sandariečiai sudaro ir L. L. Paskolos stotį, Sandariečiai surengė ir 4 metų sukaktuves Lietuvos Nepriklausomybės, Sandariečiai

yra surinkę suvirš 3000.00 Pittsburgo aukų visokiems Lietuvos reikalams ir visi Sandariečiai ir Birutiečiai turi pirke L. L. P. bonus. O ką turi tie melagiai nuo S. S., kurie žino galvas bažnyčioje žmonėms skaldyti? Juk žvirbliai ant tvorų čirška, kad kai Paderevskis buvo Pittsburgo, tai kun. Kazėnas davė 200 dolerių, o kiek davė Lietuvos reikalams? Nė cento! Kiek pirko Lietuviškų Bonų? Nė vieno! Kas dabar šv. Kazimiero parapiją sukiniėjasi, ar ne lenkiškos vištos? Jos nemoka nė lietuviškai kalbėti, o lietuvių vaikus mokina — tai ką išmoks, ar tik ne tokius melagius ar melages, kai F. Lukštas? Taip, netik Birutiečiai, bet ir Sandariečiai didžiama gerai Patalikai, todėl ir neutininkai su Kazėno mokslu, kurs mokina bažnyčioje galvas skaldyti, po laikraščius melagystes rašinėti ir da ant gatvės žmones draskyti, kaip neseniai apraškė vieną Birutietį prie šv. Kazimiero bažnyčios ant gatvės.

Lietuviškas priežodis sako: „skėsdams ir už britvos griebiasi.“ Taip elgiasi ir Lukštas. Mato, kad Birutės chorui — sekasi, prie Sandaros rašosi dešėtkais kas mėnuo, tai desperacijos apimti pradėjo šmeižti ir visokiomis melagystėmis suvadžioti, kad sustabdžius Sandariečių augimą. Bet melu tas nepasiseks.

Sandariečitis.

RACINE, WIS. Svečių prakalbos.

Gegužės 2 d. Union Hall A. L. T. S. 35 kuopa surengė prakalbas atvykusiems svečiams iš Lietuvos Kapitoniui L. Natkevičiui ir B. Žygeliiui. Tikėjomės abiejų svečių prakalbas išgirsti, bet kad tą patį vakarą Chicago's lietuviai eks-kareiviai buvo užkvietę Kapitoną L. Natkevičių, tad pas mus atvyko Mokytojas B. Žygelis ir Dr. A. Zymontas L. P. Izdo kasierius. Žygelis kalbėjo dviem atvejais, gyvais vaizdeliais nupicšdamas Lietuvos padėtį ir klerikalų įvairias kliūtis, kurios daromos tuo tikslu, kad pakentams progresui ir nedavus Lietuvos piliečiams atskivėpti. Dr. A. Zymontas trumpai kalbėjo, kviesdamas pažangius lietuvius remti aukomis tuodu atstovu aukuojant į L. P. Izdą. Žmonių buvo susirinkę virš du šimtai.

Rinkta aukos. Aukojo šie piliečiai: M. Kasparaitis \$10.00. Po penkis dol.: Geronimas Pili-pavičius, Matas Tylo. Po \$2.50: Jonas Marozas, Tamas Sadauskas, Jonas Spakauskas, Antanas Bukšnis. Po \$2.00: Ignas Povilaitis. Po \$1.00: Jurgis Kairis, M. Vijnunas, S. Čiuplinskas, St. Pocius, Ant. Gerčius, Ant. Dranginis, St. Statkevičius, Ona Mocienė, I. Eigelis, St. Velavičius, Sim. Sagentas ir G. Mežinis. Su smulkionis aukomis viso labo aukų surinkta \$50.00. Išlaidas už svetainę apmokėjo Sandaros 35 kuopa \$10.00 ir į L. P. Izdą priduta \$50.00 Pirmiaus vasario 16 d. buvo pasiūsta \$30.00, viso jau esame surinkę L. P. Izdai aukų \$80.00. Varysime ir toliaus vajú, rinkdami aukas į L. P. Izdą. Svečiams surengtos prakalbos buvo pasekmingos: negana, kad aukų sudėjo \$50.00, bet tie susirinkę į prakalbas lietuviai žinos, ką reikia remti, kad įvykinus laisvę Lietuvoje. Nors komunistai tam tikslui bal. mėn. pabaigoje buvo surengę prakalbas, kad pakenkum Sandariečiams, klerikalų kopustagalviam ir-gi savuosius stengėsi atkalbinėti, kad tik ko mažiaus žmonių susieitų, vienok mus priešai pasirodė visai esą silpni prieš mūsų demokratybės teisingus principus.

Į prakalbas susirinko įvairių pažiūrų žmonės ir gerb. žygelio prakalba alei vienas patenkintas. Ir ateityje, vietos lietuviai, visuomet eikite buriats į Sandariečių prakalbas, kaip kad šį sykį esate padarę. Prie mus sužinosite tiesos dalykus.

Ačiuojame kalbėtojąms, visai publikai ir aukuotojams už suteiktą paramą.

Gegužės 7 d. svečiai kalbėjo Waukegame, Ill. Aukų sudėjo prakalbose \$68.66. Galima tikėtai, kol svečiai apėjo Waukegan, aukų turėjo virš šimto. Taipgi daug užrašė „L. U.“ Lietuvoje gyvenantiems. Waukegame prakalbos tautininkams pilnai pasisekė.

M. Kasparaitis.

UNION CITY, CONN.

Union City žmonės labai darbuojasi: daro balius, lošia teatrūs, F. Vaitėičio teatro draugija statė scenoje veikalą „Gyvenimo verpete“ gegužės 7 d., 1922 m., Lietuvių svetainėje, Linden Parke. P. Meškauskas Bružo rolę atliko labai puikiai; A. Gribauskaitė Jievos rolę atliko taipgi puikiai; P. Milunas sunaus rolę atliko labai praistai — nudavimo truko ir roles visai nemokėjo; M. Petratis Vaitkus rolę atliko gerai; Ona Kamaičiūtė Magdės rolę atliko konopuikusiai; J. Vaitkevičiutei Agutės rolę daug truko nudavimo; J. Poltanavičius Tompsono rolę pergreitai kalbėjo; M. Keseleviče Kalmaičio rolę ir Marė Petriukaičiūtė šimkiutes rolę atliko gerai; J. Pocius Burns rolę turėjo trumpą, baimė ilgą; B. Vaitkevičiūtė Marės rolę turėjo trumpą ir tą pačią nešnekėjo; W. Gesevičia Bradley rolę šnekėjo, net seilės teškėjo. Publikos buvo pusėtinai, užsilaukė ramiai.

Ukininkas.

PITTSBURGH, PA.

Klaidos pataisymas.

Garbi „Sandaros“ Redakcija! Malonėkite pataisyti klaidą, kuri įvyko „Sandaros“ No. 18-tam korespondencijoje iš Pittsburgh, Pa., kur užvardyta „Krikščioniškas darbas.“ kur buvo aprašyta, kad užpuolė trys vyrai ir atėmė Birutės choro plakatus, ką aš dabinau balandžio 23 d., tai vieng netikrą pravarde paminėjau: kaip buvau rašęs, kad prie užpuolimo buvo A. Maceika, M. Žilnickas ir P. Traškauskas, bet ištikrųjų Maceikos nebuvo, bet A. Ilikas — Maceiką nereikalingai suminėjau, mat gerai nepažinau. Tai prie litų dviejų geradėjų buvo Ilikas vietoj Maceikos, kurio pravarde suminėjau per klaidą. Su godone

Juozas Virbieckas.

KLAIDOS PATAISYMAS.

Malonėkite pataisyti klaidą, kuri padaryta „Sandaros“ No. 18-me iš gegužės 4-tos dienos. Tenai pasakytą sekančiai:

1) P. daktarui J. Kaškevičiui (iš New York) \$5.00 spaudos fėndui, turi būti iš Newark, N.J.

4) P-ms Ambrazeiui ir Danieliui (iš Chicago) 3,000 auks.

švietimo reikalams, turi būti (iš Brooklyn, N. Y.) ir malonėkite dar pridėti, kad mūsų buvo pirmutinė auka nuo amerikiečių ant atsiskaukimo Lietuvos Mokytojų Profesinės Sąjungos Centro Valdybai.

Su pagarba

J. Ambroziejus.

A.L.T.S. REIKALAI.

(Tąsa nuo 2 pusl.). reikalinga spēka smarkesniai darbui yra tai narių gavimas, sustiprinimas mūsų eilių.

Šį vasaros sezoną išnaudokime

agitacijos paskleidimui. Rengkime išvažiavimus, ir juose platinime Sandaros principus — idėja. Visokiais budais panaudoti galima agitacijos praplatinimas, tik visų-pirmiausiai visi nariai Sandaros patys turime gyvai užsiinteresuoti, ir tapti organizatoriais, o tada gale metų matysime didelį rezultata iš savo darbų.

V. M. Čekanauskas.

A.L.T.S. N. A. Apskr. pirm.

WORCESTER, MASS.

Iš Sandariečių veikimo.

Bal. 7 d., 11 val. ryte „Ausrešė“ kambaryje įvyko A. L. T. S. 16 kuopos mėnesinis susirinkimas, kuriame buvo aptarta vasaros sezono veikimas. Apart kitų nutarimų, tapo nutarta parengti išvažiavimą, ir smarkiai pradėti organizatyvį darbą. Šiame susirinkime prisirašė 4-ri nauji nariai. Buvo apkalbėta, kaip pasklingiauj patraukti daugiau prie kuopos naujų narių. Po trumpų, bet entuzijastiškų kalbų, keletas kuopos narių voliunteriais pasisiulė, kad juos kuopa įgaliotų organizatoriais šiame gegužės mėnesyje, kas buvo padaryta. Dabar pamatysime, ką jie atliks kaip organizatoriai.

Kuopos organizatorius, gerb. A. Adomaitis, norėdamas, kad tie voliutieriai jam neužbėgtų už akių, tuojau su susirinkimo emėsi darbo ir už poros valandų atbėgęs pas kuopos pirminka, sako: „na, jau aš pradžia turiu, prirašiau du naujus narius; o iki galui mėnesio, tai vienas prirašysiu tiek, kiek keli voluntieriai.“ Valio organizatoriui! Worcesterj kaip-kurie Sandariečiai išsireiskė, kad toks So. Bostonas ir Pittsburgas, arba Chicaga, tai nieko nereiskia prieš Worcesterj. Girdi — Worcesterio Sandapiečiai galėtų su trimis mė-

nesiais suorganizuoti daugiau naujų narių, negu tose kolonijose su nariais. Aš sakysiu, kad būtų galima padaryti, bet turiu pasakyti Worcesterio Sandariečiams drąsiai, kad jie tik girtis moka, bet organizatyvį darbą dirbti tingi. Neišsiseikte, draugai! Aš jus nepiekiu, tikrą tiesą sakau. Aš nors neesiu Sandariečis, bet jums pritariu, ir budamas su jūsų pirm. geroj santai-kroj, tankiai pasikalbu, jis man perstoja visą jūsų psichologiją, todėl aš daug teisybės žinau apie jus, jus norus, ir jus „didvyriškumą“ organizatorių rolėse. Žinot ką, draugai? aš jums pasakysiu: kada jus turėsit savo kuopoj du šimtu naujų narių, tai tada aš prie jus prisidėsiu, ir prirašysiu visus savo draugus ir pažįstamus.

Jums gero velijantis J. Gudruolis.

CAMBRIDGE, MASS.

Sandariečių atydai.

Šiuomi skelbiu, kad A. L. T. S. 9 kuopos mėnesinis susirinkimas įvyks nėdėlioje, gegužės 21 d., 1922 m. 10:30 val. ryte, 875 Cambridge St. Todėlei visi nariai malonėkite ateiti į susirinkimą, atsiveskite naujų narių prirašyti, nes yra daug svarbių reikalų aptarti.

Rašt. V. A. Visminas.

DEL „NEGRAŽAUS UŽSIPUOLIMO“

(Atsakymas „Tėvynės“ Redaktoriui p. S. E. Vitaičiui.)

„Tėvynės“ num. 18-me, p. S. E. Vitaitis, kiek tik įkibdamas, stojo ginti Susivienijimą Lietuvos Amerikoje prieš pasikesinimus kreipti tą organizaciją iš „bepartinio“ kelio į partinį.

Kad p. Vitaitis gina organizaciją, kuri ji pastatė ant tos organizacijos pamatų sargybos, tai labai gera; taip ir privalo daryti VYRAS. Tik kada tas VYRAS jau nebuvo VYRISKU budu histerijon įpuola ir nebutų baubų mat, tai bloga!

P-o Vitaičio histeriją liudija kad ir kalbanasis atsakymas į mano straipsnį, tūpusį „Sandarroje“. Del įvairumo suminėsiu keletą p. Vitaičio išsitarimų, taikomų j mane: „provokatoriškai įtaria“, „provokaciją leidžia“, „begėdiškai provokuoja“, „šmeižia“, „susirgo neišgydoma partivumo liga“, „nesąžiningai provokuoja“, „atsakinėti į tokius nepamatuosus šmeižtus yra per daug žemu dalyku“ ir tt. Kaip patinka rimto vyro raštas?

Prisipažįstu, man labai nemalonu p. Vitaitį taip skaudžiai įsijėžidus ir žiūrėjus taip daug provokacijos, kurios mano straipsnyje nebuvo; tuo labiau man jo gaila, kad jis turėjo „per daug žemu dalyku“ užsiimti ir į tuos mano „šmeižtus“ atsakinėti. Verčiau būtų tylėjęs; nebutų reikė „per daug žemais dalykais“ užsiimti. Teisybė, jis išsiaiškina: jis sako, kad mano straipsnis „visas sutras“ pylė ant organizacijos oficialiame tautininkų organe. Kokios „sutros“ (girdėjau sakant, jog tai labai neestetingas žodis) pilama ant S.L.A. — tegul „Sandaros“ skaitytojai pasako. Mano straipsnyje tų sutrų nebuvo. Ten buvo bendros išvados.

Kitas pasakytų, kad su tokia piktuo vyru, kaip p. Vitaitis, nesimoka polemizuoti — jis visvien koliosis, — bet aš esu kitos nuomonės: S.L.A. ir lietuvių partivumo klausimas, kuris jau dedama mūsų tautinio gyvenimo pagrindą, yra tiek svarbus, kad j p. Vitaičio teikiama man epitelos (ne „apetitus“) nėra reikalo rimtos domės kreipti. Koliojasi? Tegul, jei sveikiau jaučiasi! O mes — savo keliu važiuosime.

P-as Vitaitis cituoja tas mano straipsnio vietas, kurios, anot jo

AMERIKA LIETUVOJE!!

Liet. AM. Rubų Išdirbimo B-vė „RUBAS“ susitvėrusi 1922 m. Chicagoje KURIA „AMERIKA“ Lietuvoje, steigdama FABRIKUS ir DIRBTUVES.

ISTEIGTA

Rubų Siuvimo Fabrikas

B-vė „RUBAS“ turi įsteigus Kaune vėliausio išradimo mašinoms įrengtą ir elektros jėga varomą DIDŽIAUSI RUBŲ SIUVIMO FABRIKĄ, kuriame šiandien dirba virš dvejų šimtų darbininkų.

ISTEIGTA

Vandenpuolinis Elektros Fabrikas

B-vė „RUBAS“ pagal Tauragės miestą, Juros upėj išbudavojo BETONO TVINKINI, įrengė vandeniu varomą MILŽINIŠKĄ ELEKTROS STOTI, kuri gamina elektros jėgą ir duoda Tauragės miestui ir jojo gyventojams ELEKTROS ŠVIESĄ nuo praeitų metų.

STEIGIAMA

Linų Verpimo ir Audimo Fadrikas

B-vė „RUBAS“ prie elektros stoties Tauragėje rengiasi užbaigti statyti dar šiais metais PIRMUTINI Lietuvoje LINŲ APDIRBIMO FABRIKĄ, kuris talpina vėliausio išradimo verpimo-audimo mašinas ir visus kitus techninius parankumus. Užbaigimui statymo fabriko ir tobulinimui linų pramonės, šiais metais B-vė „RUBAS“ PADIDINA SAVO KAPITALĄ IKI \$200,000.00.

B-vės „RUBAS“ šėrai dar parsiduoda, bet jau yra pabrangę 15% ir dabar kainuoja vienas šėras \$11.50. Greitai šėru kaina pabrangs. Kapitalas jau baigiamas kelti, tat visiems svarbu kolei dar galima užsirašyt sau šėru ir tuo parengti sau LAIMINGESNĖ ATEITI. Kad suteikus geresnę progą Amerikos lietuviams likti Lietuvos PRAMONININKAIS, šiuo laiku, važinėjo po lietuvių kolonijas B-VĖS „RUBAS“ ATSTOVAI, todėl nei VIENAS NEPRALEISKITE PROGOS ĮSIGYTI „BUBO“ B-VĖS ŠĖRŲ.

AMERIKIEČIAI LIETUVIAI TALKON! Bukim Lietuvos PRAMONININKAIS, mus laukia savoji TĖVYNĖ ir GRAŽUS PELNAS!

Norintiejiplatesnių informacijų kreipkitės sekančiai:

Centro Raštinė Amerikoje:
809 West 35-th Street,
CHICAGO, ILL.

Lietuvoj Generalė Fabrikų Administracija:
Didžioji Vilniaus gatvė, Nr. 14.
KAUNAS.

Vietos žinios.

SUBATOJE "VAIKAS AR MERGAITĖ?"

Ateinančią subatą Dudley Operoje bus pastatytas scenoje naujas gerb. kompozitoriaus Miko Petrausko veikalas — "Vaikas ar Mergaitė?" — dviejų aktų muzikalis farsas. Gerb. M. Petrausko muzikos gražumą ir jos lietuvišką dvasią mes gerai žinome, taip kad kiekvienas jo naujas veikalas yra mums didžiausias pasigerėjimas. Teko girdėti viena repeticija naujojo veikalą "Vaikas ar Mergaitė?" ir galiu pasakyti, kad jo muzika padarė gilų įspūdį. "Gabijos" choras, kaip paprastai, sutartinai padainuoja ir smulkiausias vietas. Vadovaujančių artistų ir solistų vietas paėmė toki išlavinti giesmininkai ir giesmininkės, kaip J. C. Navadauskas, Z. Neveckienė, Paulina Šarkaitė, J. Butėnas, Vincas Jenkins — Jankauskas, Matas Biekša, Nadas Rastenis ir kiti dainininkai, ir kalbamasis vietas turi paėmę gabiųjų Bostono aktoriai. Alei vienas tu giesmininkų savo koncertuosna sutraukia minias, tad kokis pasigerėjimas bus girdėti juos visus vienu vakaru ir su tokiomis dainomis, kokias gerb. M. Petrauskas naujai pagaminoma. Ir bus didelė orkestra ne iš kokių pradinų, bet iš Simfonijos muzikantų.

Ir da vienas dalykas — visai naujas: bus dvynukai, vienas vaikas ir viena mergaitė, ir publikai iki pat galo bus duota progų išpėti, kuris yra vaikas, ir kuri mergaitė. Du ponai negali atskirti vaiko nuo mergaitės ir pralošia po dvarą. Trečias ponas, Pipirnickis, savo tarno Jurkės pamokintas, suranda būdą, kaip atskirti vaiką nuo mergaitės ir išlošia tris dvarus. Ar tamista nuėjęs į teatrą ir žiūrėdamas į dvynukus dasiprotėsi, kaip pažinti, kuris vaikas ir kuri mergaitė?

Taigi atsižvelgiant, kad "Vaikas ar Mergaitė?" yra naujas veikalas, pirmusyk statomas scenoje, su naujais gerb. M. Petrausko muzika, kad dalyvauja geriausieji apielinkės giesmininkai, kad orkestrą sudaro simfonijos muzikantai, ir kad viską veda pats gerb. kompozitorius — tai butinai turi visi, kas tik išgali, eiti pamatyti šio veikalą. Jis bus statomas tik vieną sykį, taigi dabar praleidę graudysitės nuo kitų girdėdami apie veikalą gražumą, jog patys nedalyvavote spėjime, kurs yra vaikas ir kuri mergaitė. Dvynukai teatre sakys:

Mudu esame dvynukai,
Viens mergaitė, kitas vaiks.
Mus išskirti, mielas pone,
Neklaidingai čia tau reiks.
Vienas ugis, vienas veidas,
nieks netruks —

Panašumu —

Pasakyki, mielas pone,
Kurs mergaitė, kurs berniuks —

Nepamirškite, kad "Vaikas ar Mergaitė?" bus ateinančioje subatoje, geg. 20 d., Dudley House, 113 Dudley St., Roxbury, Mass., nes Lietuvių Svetainė permaža tokiam dideliame veikalui. Pradžia 8 val. vakare. Tikėtųjų (kol dar neišparduoti) galima iš anksto gauti (tik reikia pasiskubinti) sekančiose vietose: Lietuvių Muzikos Konservatorijoje, 769 Broadway; "Sandaros" ir "Keleivio" redakcijose; Sidlausko aptiekoje; Baltic States Banke, Ivaškevičiaus ofise ir pas "Gabijos" narius.

Scenos Mylėtojas.

N. A. SANDARIEČIŲ ŽINIAI.

Šiuomi pranešu N. A. Sandaros kuopoms, kad N. A. Sandariečių Apskričio išvažiavimas bus LIEPOS 4 d., WAUSHAKUM PARK, Framingham, Mass., nes minėtas parkas jau yra paimitas. Tad prašome kitų organizacijų tą dieną nieko ne-

rengti. Gi Sandaros visos kuopos rengkitės, kiek tik galite, nes šis išvažiavimas bus tokis, kokio dar niekad nėra buvę. Manome, kad visai išvažiavimas bus nutrauktas judamuos paveikluose. Kurie esate žėnoti, tai iškalno rengkitės su visa šeimyna, o kurie neženoti, tai iki tai dienai dar turite laiko apsižėnytį, arba pasidaryti "deitus" su panelėmis. ANDRIUS YUGA.

VISI DARBA!

Kadangi Sandaros Adm. šiame gegužės mėnesyje skelbia lenktyniavimo vaju, tai mes, Bostono Sandariečiai, privalome imtis už darbo, kad tą lenktyniavimą laimėjūs. Pavyzdin, jeigu mūsų organizatoriai ir visi kuopos nariai, per pereinamą mėnesį prirašė po naują narių, tai šiame mėnesyje kaip organizatoriai, taip ir visi nariai, privalome prisirašyti po du nauju nariu. Tad bukime visi darbe ir laikykimės, kad nepasidavus kitoms kolonijoms, nes kiek teko girdėti, tai kitos kolonijos tytomis rengiasi mus pralenkti. Vietinis.

SUSIRINKIMAS.

Lietuvių Kooperatyvės Bendrijos šėrininkų visuotinas susirinkimas bus gegužės 18 d., 1922 m., 7:30 val. vakare, Lietuvių Salėje, kampas E ir Silver St., So. Boston, Mass. Visi šėrininkai malonėkite buti šiame susirinkime. Valdyba.

\$40 Į Savaitę.

Reikalingi agentai, del pardavinėjimo visokių siuvinų visuose Naujos Anglijos miestuose. Galima dirbt visą arba tik dalį laiko. Uždarbis \$40 į savaitę. Nereikia patyrimo nė kompeticijos. Del sutarimo apie ypatingas vietas kreipkitės: (22) EMBRO. MFG. CO. Room 305 120 Boylston St., Boston, Mass.

Reikalingas.

pirmos rušies kepėjas (bekeris) prie juodos ir baltos duonos; atsakanti alga atsakančiam darbininkui. Rašydami paminėkit kur esate dirbė, po kiek laiko ir kiek algos norėtumet iš pradžia. (21) So. Boston P. O. BOX 12, So. Boston, Mass.

Partneris Reikalingas

kuris moka kepti duonas, yra atsakanti proga daryti gerą biznij. Žmogus turi buti teisingas. Duodamas atsakymą, rašykite kiek turite praktikos, žėnotas ar pavienis, ir kas gali rekomenduoti iš atsakančių ypatų. (21) Rašykite į So. Boston P. O. BOX 12, So. Boston, Mass.

EXTRA BARGENAS

Šėši nauji 3 šėimynų namai po 18 kambarių su šiluma ir elektrikos šviesomis turi buti šią savaitę parduoti; prekė ir išlygos labai žemos.

100 akėrių farma: 9 kambarių namas, kutė del 20 galvijų, vanduo stuboje ir kutėj, 4 vištėninkai, vaisiniai medžiai: kaip tai grušios, pyčiai, slyvos, vyšnios ir tt., taipgi serbentai, vynuogės ir kitokios; tiktai 28 mylios nuo Bostono. Savininkas yra Amerikonas ir turi didelę reikalą parduoti.

LITHUANIAN AGENCY A. Ivaškevičius, 361 West Broadway, South Boston, Mass.

OPERA! OPERA!

D. IR M. DR-JA "GABIJA" Stato po vadovyste MIKO PETRAUSKO, NAUJA DVIEJŲ AKTŲ OPERA

VINCAS JENKIS-JANKAUSKAS.

"Vaikas ar Mergaitė?"

žodžiai V. STAGARO Muzika M. PĒTRAUŠKO

SUBATOJE, GEGUŽIO-MAY 20 D., 1922
DUDLEY OPERA HOUSE 113 Dudley St., Roxbury, Mass
PRADŽIA 8 V. VAKARE.

Sužetas perstato lenkiškų ponų išdykumą Lietuvoj—begalo įdomus ir juokingas. Muzika nepaprastai pritaikyta prie paties veikalą. Simfonijos Orchestros nariai išpildys muzika "Gabijos" choras, kuris plačiai žinomas ir mylimas šioj apylinkėj, dainuos chorale dalį.

Artistai vadovaujančiose rolėse dalyvauja: J. C. Navadauskas, Z. Neveckienė, Paulina Šarkaitė, J. Butėnas, Vincas Jenkins - Jankauskas, Matas Biekša, Nadas Rastenis ir kiti gabūs dainininkai ir aktoriai.

Tikietus galima gauti: Lietuvių Muzikos Konservatorijoj, 769 Broadway; "Sandaros" ir "Keleivio" redakcijose; Baltic States Banke, Ivaškevičiaus ofise, ir pas "Gabijos" narius.

FARMOS!

NUSIPIRK FARMĄ, NEREIKS BĒDAVOT APIE DARBĄ
Gražiausios Farmos apie Brocktoną.
50 akų. Dirbamos žemės 20 akų, miško 30 akų. Namas su 10 kambarių, diuėlė barnė, 3 vištėninkai, garadžius, 3 karvės, 1 arklys, 30 vištų, kaina \$5,800.
24 akų farma. 8 karvės, 1 arklys, 9 kambarių namas, barnė, didelis vištėninkas, kaina \$4,800.
Taipgi turime daug namų, ir biznij and pardavimo.
C. P. JURGELIUN
677a NORTH MAIN ST., BROCKTON, MASS.

LIETUVIS GRABORIUS.

Šiuomi pranešu visiems Bostono ir apielinkės lietuviams, kad nupiginau kainas už grabus, ir visą palaidojimą Palaidoju numirusį už \$160.00 ir augščiau. Pasitaičius reikalui, kviečiu brolius lietuvis ir iš apielinkės kreiptis pas mane, o aš darbą atlieku gerai, gražiai, mandagiai ir pigiau negu kas kitas. Žodžiu sakant patarnauju konogeriausiai, visiems dykai už nuvažiavimą į kitus miestus nieko nerokuoju. Pasitaičius reikalui kreipkitės šiuo adresu:
P. J. AKUNEVIČIUS
258 BROADWAY, SO. BOSTON, MASS.
Tel. gyvenimo: S. B. 1891-M; Ofiso: 381.

Lietuviška Aptieka

Jeigu norite teisingų vaistų ir nužėmintom kainom, tai visada eikite ant 100 Salem St., kur rasite visokių Amerikos vaistų ir Europiškų ir visokių lietuviškų šaknų.
Mes laikome užtikrintas gyduoles nuo visokių ligų, kaip tai: nuo galvos skaudėjimo, nuo užsenėjusio reumatizmo, nuo nusiųpnėjimo strėnų, kraujo valimui, nuo uždegimo plaučių, nuo kosulio ir visokių kitų ligų. Taipgi turime nuo visokių slaptųjų ligų ir geriausius patarimus suteikiame, nuo patrukimo del vyrų ir moterų. Atsiminkite, jeigu pirksite pas mus, suėdysite pinigis ir sveikata. Ateikite visada pas mus, o mes jums patarnausime kuogeriausiai. Pašaukiame geriausius daktarus per telefoną visai uždėka.
H. CABITT,
100 SALEM STREET, BOSTON, MASS.

AKIŲ SPECIALISTAS.

Silpnos akys sudaro didžiausią žmogui nelaimė. Ir kiek gyvenime beliktu vertės, jeigu akyse šviesos užgestu. Štai faktas: "Septyni žmonės iš dešimties turi dėvėti akinius." Ar jus tikrai žinote, kad jusų akys geros?
Jei akių silpnumas ar galvos skaudėjimas apsireiskia, kreipkitės į patyrusį akių specialistą J. L. PASAKARNIS, O.D.
377a Broadway, cor. E St., So. Boston, Mass.
OFISO VALANDOS: 9 ryto iki 8 vakaro. Nedėliomis pagal sutartį.

Ofis: Tel. S. B. 441
Residence W. Newton 1016-R.

Lietuvys Advokatas

Veda visokias provas, kaip tai: civiliskas ir kriminaliskas; padaro visokius dokumentus prie pirkimo ir pardavimo.
FRANAS J. KALINAUSKAS, 414 Broadway, S. Boston, Mass. (Virš Prekybos Bendrovės).

Kerdiejų Spaustuvė.

(KERDIEJUS PRESS)
598 Broadway (2-ros Lubos)
SOUTH BOSTON, MASS.
Jei jums reikia gerų spausdinių, kaip Lietuvių, taip Anglų arba ir dar kitomis kalbomis, tai kreipkitės pas Kerdiejus, jie gerai padaro spaudos darbus—be klaidų. Apart paprastos spaudos, Kerdiejai užsima gaminimu ir tokių dalykų kaip šėrai, Paliudijimai ir kitoki produktai, atliekami taip vadinamais Ingraviravimu, Spalvavimo, Imbosinimo bei Litografijos procesais.
Vieta: Kampas Broadway ir I Street.

Puiki Lietuviška UŽEIGA pas ANTANĄ TAMULEVIČIŲ 300 Broadway, S. Boston Mass.

BROADWAY GARAGE

Parandavoju automobilius del pasivažinėjimo ir persikraustyrimo daiktus; taipgi parduodu aliejus, tajorius ir visokius automobilų dalis.
BROADWAY GARAGE
Petras Jakimavičius, Savininkas
543 East Broadway, South Boston, Mass.
Telefonas: So. Boston 51370.

KASDIENINIS MAISTAS VISIEMS REIKALINGAS

Žinomas senas biznieras
ANT. NAUJOKAITIS
208 West Fifth Street, South Boston, Mass.
ATIDARĖ visokių produktų krautuve, kaip tai Mėsos Markėtą ir Grosernia. Kviečia visus apielinkės lietuvis kreiptis su pirkimu maisto ir kitų smulkmenų, čia rasite geras prekes ir mandagų patarnavimą.

Strand Lunch

Puikusia Lietuviška VALGYKLA So. Bostone. Švariai viskas užlaikoma. Valgiai visados švieži ir skaniai pagaminti.
Taigi atėik, o persitikrinsini.
K. BLINSTRUBAS, Prop.
304 W. Broadway, So. Boston, Mass.

DEL VISŲ!

Taisau visokius čėverykus vyrų, moterų ir vaikų. Gali vaikščioti taip kad su naujais. Padarau stiprai ir gerai ir pigiai. Užeikite del persitikrinimo. Visiems patogi užėiga, arti Lietuvių salės.
P. BUTKEVIČIUS,
301 E St., So. Boston, Mass.